Energetski sveženj za državljane

Potencial energetskih skupnosti

konferenca Energetske skupnosti - prebivalci v središču energetskega prehoda

Nataša Šip, Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji (avtor: DG ENER, Unit B1)

European Commission

Pravni okvir EU

Modeli opolnomočenja potrošnikov

INDIVIDUALNA PROIZVODNJA IN PORABA



© Raboe

SOUPORABA ENERGIJE



© Thinkstock

ENERGETSKE SKUPNOSTI



© REScoop.eu

Renewable Energy Directive: all types of *renewable energy*

Electricity Directive: all types of *electricity*

Souporaba energije

- **Samooskrba z energijo OVE na kraju samem ali izven njega … znotraj istega trgovalnega območja ali na bolj omejenem geografskem območju, kot ga določi d.č.** (virtualno, ne fizično)
- **Socialna razsežnost:**
  - Souporaba energije je dostopna ranljivim državljanom – finančna podpora, dodelitev proizvodnih kvot (production allocation quota)
  - Projekti souporabe energije v lasti javnih organov: količina dostopne energije naj v povprečju znaša vsaj 10 % energije v souporabi
  - Rok za prenos Direktive (EU) 2024/1711: 17. julij 2026

Energetske skupnosti

Energetske skupnosti državljanov

- 16. člen direktive 2019/944 o trgih električne energije
- Scale-up model, fleksibilno upravljanje in članstvo
- Okvir za integracijo trga z elektriko

Skupnosti na področju OVE

- 22. člen direktive o obnovljivi energiji 2018/2001
- Lokalno lastništvo, demokratično upravljanje, članstvo
- Okvir za projekte OVE in vključenost gospodinjstev z nižjimi prihodki

2. člen o definicijah: jasno razvidno, da gre pri energetskih skupnostih za družbeni koncept, manj za finančne dobičke

Energetski sveženj za državljane

Sporočilo Energetski sveženj za državljane (2026)



Steber I: nižji računi za energijo za gospodinjstva

- **Ukrep 2: nižji stroški oskrbe prek maloprodajne konkurence**



Steber II: zaščita in opolnomočenje potrošnikov

- **ukrep 5: lažje pridobivanje in izmenjava lastne energije med občani**



Steber III: ukrepanje prti energetski revščini in ranljivosti

- **Ukrep 8: združene moči za zmanjšanje energetske revščine**



steber IV: izvajati obstoječe zakone EU

- **Izvajanje in uveljavljanje pravil EU**

Ukrep 5: povečano lastno proizvajanje in souporaba energije med občani

KLJUČNI UKREPI:

- Priporočilo EK o energetskih skupnostih in lastni porabi (*objavljeno*)
- Akcijski načrt EK o energetskih skupnostih (objavljen)
- Izvajanje **uredbe** o interoperabilnosti podatkov za souporabo energije
- Praktični **vodniki**, kako vzpostaviti projekte energetskih skupnosti

POTENCIALNI UČINKI:

- Energetske skupnosti – do 2030, potencialno:
  - **do 90 GW inštalirane zmogljivosti iz obnovljivih virov**
  - Letno **38 milijonov ton manj CO2**
- Potencialni prihranki na gospodinjstvo do **260-550 EUR na leto**r; pri skupnostih gospodinjstev, ki si delijo mešanico vetrne in sončne energije, do 440-930 EUR na leto (sharing + prodaja presežkov)
- **Lažje ustanavljanje** energetskih skupnosti in souporaba obnovljive energije za občane in lokalne akterje

Priporočilo o krepitvi energetskih skupnosti in lastne porabe (izbrani poudarki)

Struktura:

1. Omogočitveni okviri

- 1.1 Definicije in okviri
- 1.2 Upravljanje in spremljanje
- 1.3 Dovoljenja in povezovanje sistema
- 1.4 Standardiziran pristop k souporabi energije
- 1.5 Plačilo za presežno električno energijo
- 1.6 Dostop do relevantnih energetskih trgov

2. Dostop do javnega in zasebnega financiranja

3. Podpora pri osveščanju in krepitvi zmogljivosti

4. Socialna vključenost

5. Digitalizacija in inovacije



Delovni dokument služb EK z dobrimi praksami - pripomoček državam članicam pri uresničevanju priporočila

Dostop do financiranja

Priporočilo državam članicam, da	Dobra praksa
Opredelijo primanjklaj **v financiranju** ter vzpostavijo **namenske programe financiranja** in finančnih instrumentov za energetske skupnosti, [...] skupaj s posebnimi okviri, ki olajšujejo dostopnost [...] prek združenj energetskih skupnosti. - pomen začetnega financiranja v fazi (pred)razvoja	**Nizozemska**: **več podpornih instrumentov**, vključno s programom obnavljajočih se **nepovratnih sredstev za posojila za razvoj projektov** na področju energije iz obnovljivih virov in toplotnih omrežij ter instrumentom za posojila. Zveza lokalnih energetskih skupnosti (Energie Samen) zagotavlja podporo pri vlogah (standardizacija, tehnična pomoč).
zagotovijo podporo za **naložbe v integrirane sisteme**, vključno z malimi solarnimi fotovoltaičnimi napravami, sistemi za shranjevanje ali sistemi ogrevanja in hlajenja z energijo iz obnovljivih virov, tudi v prograih prenove stavb za ranljivo prebivalstvo	**Poljska**: **program „Moja elektrika“** z nepovratnimi sredstvi sofinancira proizvajalce-odjemalce, ki uporabljajo sistem neto obračunavanja. Namen: **nakup in namestitev** fotovoltaičnih **naprav** z močjo do 10 kW in naprav, ki podpirajo lastno porabo - toplotne črpalke, shranjevanje toplote, objekti za shranjevanje energije in sončni kolektorji.
v celoti izkoristijo obstoječe kohezijske sklade in druga ustrezna sredstva Unije na voljo v obdobju 2021–2027 ter druge finančne instrumente podpore energetskim skupnostim in shemam za lastno porabo –mesta, podeželje, regije v prehodu	**Italija, regija Emilija-Romanja**: regionalni program ESRR 2021–2027: razpis za financiranje stroškov načrtovanja in ustanavljanja, razpis za FV elektrarne do 25 % upravičenih stroškov za energetske skupnosti OVE.

Podpora krepitvi zmogljivosti

Priporočilo državam članicam, da	Dobra praksa
uporabijo obstoječe ali vzpostavijo „točke vse na enem mestu“ oz. podobne mehanizme, enotni spletni vmesnik; uporabnikom prijazni nasveti; možnost, da vlagatelji predložijo vloge, spremljajo napredek z dovoljenji, licencami in programi podpore	**Španija**: pisarne za preobrazbo skupnosti (OTCs), specializirane strukture za ustanavljanje, razvoj in utrjevanje energetskih skupnosti: informacije, tehnična in pravna pomoč, usposabljanja, smernice o financiranju in dovoljenjih.
zagotovijo podporo lokalnim organom - smernice, usposabljanja, znanje, vodenje projektov - da vzpostavijo ali podpirajo energetske skupnosti	**Italija**: podpora občinam z **viri, orodji, delavnicami** z **Švedska**: shema nepovratnih sredstev za regionalne oblasti in občine pri ustanavljanju energetskih skupnosti
spodbujajo združenja in sekundarne strukture energetskih skupnosti, podpirajo krepitev zmogljivosti	**Francija**: agencija ADEME skupaj z regijami sofinancira **'Energie Partagée‘** (Deljena energija). Ta upravlja investicijski sklad in usklajuje regionalne mreže, dejavna pri osveščanju in krepitvi lokalnih zmožnosti.

Socialna vključenost

Priporočilo državam članicam, da	Dobra praksa
Opredelijo **„učinkovit nadzor“, „samostojnost“ ter „socialne, gospodarske in okoljske koristi“,** da se vzpostavi zaupanje, zmanjša upravno breme in preprečijo zlorabe	Hrvaška in Češka sta podrobneje opredelili zahtevo po avtonomiji, ki pomeni „en član, en glas“, z možnostjo odstopanja od nje iz pravičnih razlogov in pod pogojem, da noben član nima več kot 10 % glasovalnih pravic na Češkem.
vključijo **sorazmerna in vključujoča izbirna/ocenjevalna merila**, ki energetskim skupnostim omogočajo oddajo ponudb na javnih dražbah za OVE, v programih podpore in pri javnih naročilih;	Španija: boj proti energijski revščini kot eno od možnih meril za prejemanje finančne pomoči kot energetska skupnost v okviru programa CE Implementa. Cilj: vključiti **gospodinjstva z nizkimi dohodki in ranljiva gospodinjstva** v energetske skupnosti
Promote **low-barrier participation models**, including no-upfront-cost options to participate to energy communities Spodbujajo modele sodelovanja z majhnimi ovirami, vključno z možnostmi brez vnaprejšnjih stroškov, ciljno usmerjeno podporo z energijsko revna gospodinjstva	Litva: država zagotavlja **drsno podporo v obliki nepovratnih sredstev in ugodno posojilo** v višini do 50 %, odvisno od deleža (ne manj kot 30 %) elektrarne, dodeljene socialno prikrajšanim ljudem ter občinam in njihovim institucijam, odgovornim za izvajanje projekta OVE, ki so del energetske skupnosti.

Akcijski načrt za energetske skupnosti

Cilj:

- Podpora državam članicam pri izvajanju priporočila
- Odpraviti tehnične in finančne ovire za energetske skupnosti.
- Izkoristiti potencial energetskih skupnosti za povečanje nameščene zmogljivosti za energijo iz obnovljivih virov do 90 GW do leta 2030.

Struktura:

- Učinkoviti omogočitveni okviri
- Dostop do financiranja
- Ozaveščanje in krepitev zmogljivosti
- Socialna vključenost in udeležba javnosti
- Digitalne inovacije in sistemska integracija

Upravljanje:

- Razvoj vseevropskih kazalnikov za spremljanje napredka
- Organizacija dialoga o energiji za državljane v letu 2028

Ukrepi(izbor)

Poglavje	Ukrep	Izvedeni ukrepi
Učinkovit okvri omogočanja skupnosti	• **Podpora državam članicam ri izvajanju priporočila** • **Spremljanje** nacionalnih ovir in and action drivers	Državljanski forum o energiji in okrogla miza regulatorjev 1. in 2. oktobra 2026
Dostop do financiranja	• Refinanciranje Sklada za energetske skupnosti • Sodelovanje z EIS za izboljšanje dostopa do možnosti financiranja nižje v verigi (tj. jamstev InvestEU) • Sodelovanje z EIB za podporo vzpostavitvi nacionalnih shem financiranja (še ni določeno) • Oceniti potrebo po ustanovitvi delovne skupine za energetske skupnosti v okviru mreže organov za energijo in upravljanje	poteka
Osveščanje	• **Aktivnosti obveščanja za lokalne skupnosti in prebivalstvo**	Unlock your rights campaign: Tvoja energija. Tvoje pravice. Tvoja izbira. Unlock Your Power with Homegrown Energy | Konvencija županov EU

Uporabni viri

Svetovalno vozlišče za državljane

Kako vam lahko CEAH pomaga?

- **Neposredna podpora za** 120 državljanskih energetskih pobud
- **Okrogle mize Citizen Energy Panels** v vseh 27 d.č.
- Mreža Energija za državljane, novice in webinarji
- **Interaktivni zemljevid državljanskih energetskih pobud**
- **Priročniki, smernice in študije primerov**



CEAH = tu za to, da vsem pomaga postati del socialno pravične in vključujoče energetske preobrazbe

gospodinjstva	mala podjetja	občine in lokalne skupnosti
Energetske skupnosti	udeleženci v socialni ekonomiji	Majhni NVO



#UnlockYourPower kampanja osveščanja o energetskih pravicah potrošnikov

Spletišče

- **Uspešne zgodbe, tudi energetske skupnosti**
- Pregled **potrošniških pravic** po pravu in pobudah EU
- Gradiva za vašo uporabo, npr. AV, grafike, priročnik, prilagodljive vsebine za družbena omrežja



Fill in copyright information.

Hvala



© European Union 2025

Unless otherwise noted the reuse of this presentation is authorised under the CC BY 4.0 license. For any use or reproduction of elements that are not owned by the EU, permission may need to be sought directly from the respective right holders.

